రెళ్ళూ, ముళ్ళూ

మొత్తం ముగ్గురూ – తల్లీ, తనూ, భార్యా – వయసువారీగా. ఇందులో ఒక్కొక్కరికీ ఇద్దరు విరోధులు. ముగ్గురి చుట్టూ ఆవరించి ఉండవలసిన జీవితం కార్చిచ్చు రూపంలో ముగ్గురి మధ్యా చేరింది.

తన తల్లి అదొక రకం మనిషి. ఆవిడ తనకెన్నడూ అర్థం కాలేదు; ఇప్పుడు తను ఇంగ్లీషు చదివి నూతన సంస్కారం సంపాదించాడని కాదు. ఆవిడ తనకు ఎప్పుడూ పజిల్‌గానే ఉండేది. ఒకచోట కలిసి ఉన్న వ్యక్తులు ఎంత తారతమ్యం కలవాళ్ళయినా నూటికీ కోటికీ ఒకసారయినా ఒక్క నిమిషం పాటు ఒకరి నొకరు పరిపూర్ణంగా అర్థం చేసుకోగలుగుతారు. పాతిక సంవత్సరాల కాలంలో కనీసం ఒకసారయినా తను తల్లిని అట్లా అర్థం చేసుకున్నట్టు స్ఫురణ లేదు!

తనకూ, తల్లికీ ఉన్న సంబంధం సవితి కొడుక్కూ, సవితి తల్లికీ ఉంటే ఏ మాత్రమూ ఆశ్చర్యం ఉండదు. ఆవిడ చిన్నతనంలో తనను చూసిన చూపు స్మరించుకుని అసహ్య పడకుండా ఉండగలిగినా ఆశ్చర్యపడటం తప్పదు.

మొదటినించీ ఆవిడ ఒకే సూత్రం మీద ఉన్నది: తన కొడుక్కు జీవితంలో సుఖమూ, ఆనందమూ అనేవి ఉండరాదని. తను నవ్వితేనే ఆవిడకు ఆగ్రహం కలిగేది.

తనకోసం ఆవిడ మూడు పూటలా అన్నం వండేది. కాని తను మూడు పూటలా చద్దన్నం తినవలిసి వచ్చేది! పొద్దున వండిన బాపతు మధ్యాన్నమూ, మధ్యాన్నం మిగిలిన బాపతు రాత్రీ, రాత్రి మిగిలినది మర్నాడు ఉదయమూ తను తినవలసి వచ్చేది.

"పొద్దున అంత చద్దన్నం మిగిలితే ఎందుకు మళ్ళీ వండావు? పొద్దున వండకపోతే ఈ పూట వేడన్నం తినేవాణ్ణి కద!" అని తను అంటే "చాలదనుకుని వండానురా!" అని కసిరేది.

ఈ చద్దన్నం తనకు ఏ పూట కాపూట సరిపొయ్యేది. లేదా ఏ మజ్జిగ ముద్దలోకో ఉడుకుడుకు వేడి మెతుకులు వచ్చేవి. సాంతంగా చద్దన్నం తినటం కంటె కూడా రోత అయిన విషయం ఏమిటంటే సగం చద్దన్నం తిని సగం వేడన్నం తినటం! మరీ, మజ్జిగలోకి మాత్రం వేడన్నం! పొరపాటున కాలానికి విపరీతం వచ్చి, చద్దన్నం మిగలక తను వేడన్నమే

తినవలసిన యోగం పడితే ఆ తల్లి ఆ పూట కొడుక్కు ఏదో మహోపకారం చేసినట్టు నటించి ఆ కాస్త కృతజ్ఞతా లేకుండా చేసుకునేది!

భోజనంలోకి తన కేయే పదార్థాలు అసహ్యమో అవే తరుచు వడ్డించేది - పాత చింతకాయ పచ్చడీ, దబ్బకాయబద్దా మొదలైనవి.

కొంతమంది తల్లుల పెంపకంలో పిల్లలకి మంచి చెడ్డల వివరణ ఎంతో కాలానికి గాని తెలియదు. తన తల్లి విషయంలో అట్లా కాదు; అయిదేళ్ళు దాటక పూర్వమే తనకు మంచి చెడ్డలేవో స్పష్టంగా తెలుసును; తన కిష్టమైనదంతా చెడూ, తనకు పరమ అసహ్యమైనది చాలా మంచీ!

తన తల్లి ఈ విశ్వాసంతోనే కాలం వెళ్ళబుచ్చుకున్నది. జీవితంలో తనకే మాత్రమన్నా ఆనందం కలుగుతుందేమోనని అనుక్షణమూ అతి జాగ్రత్తమీద ఉండేది. అయితే ఆవిడలో విశేషం ఏమిటంటే తనకు కించిత్తయినా ఆనందం ఇవ్వని వాటివల్ల తనకానందం కలుగుతున్నట్టు నటించేది - అది నిజమైన ఆనందం కాదని స్పష్టం చేస్తూ.

దానంతట కలిగేది ఆనందం కాదనీ, మనం బలవంతాన ప్రకృతికి విరుద్ధంగా తెచ్చి పెట్టుకోగలిగిన కించిత్తేదయితే ఉందో అదే నిజమైన ఆనందమనీ ఆవిడ విశ్వసించినట్టు కనిపిస్తుంది.

అయితే, ఇంటో తనూ, ఆవిడామటుకే అయినంత కాలమూ ఆనందం లేకపోయినా రొష్టులేదు. తన భార్య ఆ కొంపలో అడుగు పెడుతూ ఒక చేత్తో ఆనందమూ, రెండో చేత్తో రొష్టూ పట్టుకొచ్చింది.

ఆ తప్పు సంపూర్ణంగా ఏ ఒకరిదీ కాదు. తన భార్య ఆదర్శ ప్రాయురాలైన పత్ని. అంటే తనకు భగవంతుడూ, తల్లిదండ్రులూ ఇచ్చిన భర్తకంటె మరో మగవాడు ప్రపంచంలో లేడని నమ్మి, ఆ నమ్మకం వల్ల కలిగే ఆనందంలో ఓలలాడగల మూఢురాలు. తనను సరిగా చూడక పూర్వమే తన భార్య తనను సంపూర్ణంగా ప్రేమించిందనీ, ఆ మనిషికి సాధ్యమైన ప్రేమ అక్కడే ప్రారంభమై అంతటితోనే ఆగిపోయిందనీ తెలుసుకోగానే తన గుండె జారి పోయింది. తను ఇంతకంటె కాస్త మానవత్వం గల ప్రేమ కోసం ఆశించాడు. కాని విధి అనుకూలించలేదు. అయితే తన నిస్పృహ భార్యతో యవ్వన విలాసాలనుభవించటానికి ఏ మాత్రమూ అడ్డం రాలేదు.

తన భార్య మాత్రం తన పరిపూర్ణమైన ఆనందాన్ని ఏ మాత్రమూ దాచలేదు; నిగ్రహించలేదు. తనను కంటికి రెప్పల్లే కనిపెట్టి ఉండే ప్రయత్నంలో ఆవిడ ఒక్కోసారి ఇల్లంతా తల్లకిందులు చేసేది. తన మీద ఈగ వాలితే గగ్గోలెత్తి పొయ్యేది. ఇటువంటి

ప్రవర్తన తనకే విడ్డూరంగా ఉన్నప్పటికీ సహృదయంతో తన భార్య ముగ్ధత్వానికి జాలి పడటానికైనా తను సంసిద్ధుడైనాడు.

కాని తన తల్లి తన కోడల్ని అంత సులభంగా క్షమించలేకపోయింది. తనూ, భార్యా కీచులాడుకోకుండా దాంపత్యం ఆచరించటమే ఆవిడకి విపరీతంగా కనిపించింది. ఆవిడ మేలుకుని ఉండగా తమరిద్దరూ గదిలోకి వెళ్ళి తలుపు వేసుకుంటేనే ఆవిడ మనస్సుకు గాయమయేది. ఆ గదిలో తమరిద్దరూ వినపడీ వినపడకుండా మాట్లాడుకుంటుంటే ఆ గాయం మీద కారం చల్లినట్టయ్యేది. తన కోడలు పొరపాటున నవ్వితే ఆవిడకు ఆత్మహత్య చేసుకోబుద్ధి అయేది. తన కోడలు భర్త అనే ప్రతి మాటకూ అర్థం లేకుండా నవ్వే మనిషి కావటం వల్ల అత్తగారి జీవితం చెప్పరానంత దుర్భరమయింది.

ఆవిడ జీవితానికి రెండే సమస్యలు – తన కోడలు మొగుణ్ణి మిగిలిన అందరికన్నా వెయ్యింతలుగా ఎందుకు చూడాలి? తన కొడుకు పెళ్ళాం ప్రవర్తనను ఎందుకామోదించాలి? ఆమోదానికీ, ఆహ్లాదానికీ ఉండే తేడా వయ్యాకరణుల కెంత తెలుస్తుందో ఆవిడకీ అంతే తెలుసు!

ఇక తన భార్య తనమీద ఏ రోజునించీ పగపట్టిందీ తను సరిగా గమనించలేదు. తనను అత్తగారు ఒత్తిడి చెయ్యటమూ, తన భర్త – తను దేవుడల్లే ఆరాధిస్తూ వచ్చిన భర్త – తన పక్షాన ఒక్కమాట ఐనా అనకపోవటమూ ఆమె గమనించి ఉండాలి.

ఒకసారి తన భార్య తనతో ఆవిడ పడే కష్టాలన్నీ చెప్పుకోవటం మొదలుపెడితే తను విసుగ్గా, "నాతో ఇదంతా ఎందుకు చెబుతావు? నేను రోజూ చూడటంలేదా, వినటం లేదా, ఊహించుకోవటం లేదా?" అన్నాడు.

తన భార్య మనస్సు విరిగిపోయింది. ఆదర్శప్రాయురాలైన పత్నికి మొగుడిమీద మనస్సు విరిగినప్పుడు ఆ విరిగిన మనస్సును సమర్థించటానికి అనదగిన ముక్క ఒకటే ఉంది: "మీరు మారిపోయినారు. మొదట్లో ఇట్లా ఉండేవారు కారు!" తన భార్య తనకీ అమూల్యమైన ముక్క అందించింది.

"అయితే మానే్ల!" అన్నాడు తను.

తన కష్టాలను గురించి అంత నిర్లక్ష్యం ప్రకటిస్తూ కూడా తన భర్త తనతో మామూలుగా సంసారం చెయ్యటానికి ప్రయత్నించటం మరింత కోపం తెప్పించింది భార్యకు. ముగ్ధ లోకజ్ఞానం సంపాదిస్తున్నది అనుభవం ద్వారా.

కాని తనతో తన భార్య తన తల్లిమీద చాడీలు చెప్పటం మానలేదు. తనకు విసుగెత్తింది. ఒక చిన్న ఉపన్యాసం ఇచ్చాడు :

"కష్టాలు పడటమే కష్టం. వాటిని పదే పదే మననం చేసుకోవటం మరీ కష్టం. ఆ

పని చేసి నువ్వు రెట్టింపు కష్టపడుతున్నావు. మా అమ్మ నీ కోసం ఇట్లా మారలేదు. ఆవిడ ఎప్పుడూ ఇంతే. నేను పాతిక సంవత్సరాల నించీ ఈదుకొస్తున్నాను. నీకు పాతిక వారాలైనా ఈదటం చాతకాలేదు. నన్నేం చెయ్యమంటావు? నామీద ఏమైనా ఉంటే నేను పడ్డట్టే పడి ఊరుకో. లేదూ, నీ చాతనయిన పని ఏదనా చెయ్యి. కాదంటే ఒట్టుపెట్టు. నా మటుకు నేనేమీ చెయ్యలేను. చేసేదీ లేదు – ఆవిణ్ణి ఏ రాత్రివేళో కట్టగట్టి బావిలో తొయ్యటం తప్ప! అదీ సంగతీ!"

ఆ మాటలకు తన భార్య ఏడిచింది.

"మీకు జాలిలేదు... మీరు, మీ అమ్మా అయినట్టు నే నెందుకవుతానేమిటి?.... మీ అమ్మ బావిలో ఎందుకు పడాలి? మీరూ మీరూ బాగా ఉండండి. నేనే పడతాను... నాకు చేతనయిన పని చెయ్యమన్నారుగా? చేస్తాను!" అని తన భార్య తన ఉపన్యాసంలో ముఖ్యమైన అంశాలన్నిటికీ సమాధానం చెప్పింది.

ఆ తరవాత ఆవిడ బావిలో పడ్డది కూడానూ! కాని చావలేదు. నలుగురూ కనిపెట్టి తీశారు. ఆ సందర్భంలో చుట్టుపక్క అమ్మలక్కలంతా పోగై తన భార్య యెడల ఎంతో సానుభూతి చూపారు. ఓర్చలేని ముసలి ముండలు అత్తగార్లయితే కోడల్లేం బతుకుతారన్నారు. తన భార్య అంతమంది నించి అటువంటి సానుభూతి పొంది ఎంత కాలమైందో! ఆవిడ తను చేసిన పనికి చాలా గర్వించింది. అమ్మలక్కలంతా తన అత్తగార్ని తిట్టే తిట్లు ఆవిడకు కర్ణపేయంగా ఉండినై.

ఆవిడ ఆనందాన్ని తనే పాడుచేశాడు. గండం గడిచి, నలుగురూ అవతలికి వెళ్ళిపోయి, పొడిగుడ్డలు కట్టుకుని నీరసంగా మంచంలో పడి ఉండగా తను వెళ్ళి భార్యను ఏకాంతంగా ఇంటర్వ్యూ చేసాడు. తను ఆ సందర్భంలో అన్నవి రెండే ముక్కలు :

"అదివరకల్లా నీ అపేక్ష చూస్తే నాకు సంతోషం కలుగకపోయినా ఆ అపేక్షలో నమ్మకం ఉండేది. ఆ కాస్తా రహితం చేశావు. మొగుడు బతికి ఉండగా అపేక్షగల పెళ్ళాం ఆత్మహత్య చేసుకోదు. నాకు కాకుండా పోదామని ప్రయత్నం చేశావు. నీ ప్రయత్నం సాగకపోవటంలో నీ తప్పేమీలేదు. కనక నాకు కాకుండా పోయిన దానివిగానే ఉండు. ఇక నేను నా జన్మలో నీతో మాట్లాడను. నీకూ నాకూ ఏమీ సంబంధం లేదు. నిన్ను చేసుకున్న పాపానికి నీ ఖర్చు భరిస్తాను. నువ్వెక్కడ ఉన్నాసరే!"

తన భార్య మళ్ళీ రోదనం ప్రారంభించింది.

"ఎందుకేడుస్తావు?" అన్నాడు తను. "నువు చచ్చిపోయి ఏం సాధించాలనుకున్నావో అది చావకుండానే సాధించావు. మా అమ్మను అంతా దుమ్మెత్తి పోస్తున్నారు. నీ పగ తీరింది. నా మీద ఉన్న ఆశలన్నీ బావిలో పడేటప్పుడే తెంచేశావు! ఇక ఏడుపు దేనికి?"

ఆ మాటలతో తన భార్యకు స్పష్టమయింది. తనకు హృదయం లేదని; ఉంటే లోకమంతా తనని చూసి జాలి పడుతుంటే తను ఒక్కడూ ఎందుకు పడడు? తన తల్లిని వెనక వేసుకురావటంలో మనిషి తత్వం తెలియటంలేదూ? అదివరకల్లా దాచిపెట్టాడు కామాలు, ఇప్పుడు తన తల్లిని ఎంతో ఆదరంతో చూస్తున్నాడు!

రెండు రోజులు గడిచినై. తన తల్లి తను ఎంత అనునయించినా దారికి రాకుండా ఉంది. భోజనం చెయ్యదు. నిద్రపోదు. కంటికీ మంటికీ ఏకధారగా ఏడుస్తుంది. ఈ ఏడుపంతా రోషమని తనకు తెలుసును. తన కోడలు లోకం యొక్క ఆదరం సంపాదించిందని ఆవిడ బాధపడుతున్నది.

రెండోరోజు రాత్రి ఆవిడ కోడలు చేసిన పనే చేసింది – ఆ బావిలోనే దూకింది. మర్నాడు ఆమె శవం తేలింది.

ఈ సంగతి తనకు తెలియగానే మొదట తను చేసిన పని తల్లి ప్రవర్తనను విమర్శించుకోవటం. ఇది యాంటీ–క్లైమాక్స్. తన తల్లి ఏమాత్రమూ ఉపజ్ఞలేని పని చేసింది. ఆవిడ కిరసనాయిలు పోసుకుని నిప్పంటించుకున్నా, కనీసం ఇంకో బావిలో పడినా తన మెప్పు సంపాదించుకోగలిగేది. పిచ్చిముండ! ఆమెకి బతకటం ఎట్లా చాతకాలేదో, చావటం కూడా అట్లాగే చాతకాలేదు.

శవాన్ని పైకి తీశారు. బావిచుట్టూ జనం మూగారు. తన భార్య కూడా ఆడవాళ్ళ మధ్య కనిపించింది. ఎవరో ముసలావిడ గబగబా వచ్చి శవం మీద పడి ఏడుస్తూ, “నీ బతుకిట్లా అయిపోయిందిటే సుబ్బీ? నీ కోడలూ, నీ కొడుకూ చేరి నిన్ను గోతిలో తోశారుటే!” అని బిగ్గరగా వాపోవసాగింది.

ఎన్నడో ఆగిపోయిన యంత్రం ఏదో తన హృదయంలో మళ్ళీ ఆడటం మొదలుపెట్టింది. చప్పున భార్యకేసి చూశాను. భార్య నిర్జీవ ప్రతిమ మాదిరిగా ఉంది. మొహం వెలవెలపోతున్నది. ఊపిరాడక తన్నుకుంటున్నట్టుగా ఉంది.

ఒక్కక్షణం కూడా ఆలస్యం చెయ్యకుండా తను ఆడవాళ్ళలో జొరబడి తన భార్య చెయ్యి పట్టుకుని లాక్కుపోయినాడు. వెనుకనుంచి జనం కేకలు పెట్టటం మొదలుపెట్టారు: “అయ్యయ్యో! దాన్ని కాస్తా ఏం చేస్తాడో నర్రా!”

తను ఇంటో అడుగు పెడుతూనే తలుపులు బిడాయింపచేశాడు. అవతల తలుపులు దడదడా తట్టుతున్నా లక్ష్యం చెయ్యకుండా తను భార్యను గబగబా నడిపించాడు. ఆమె నడవలేకపోతే చేతుల్లో ఎత్తుకునిపోయి పక్కమీద పడుకోబెట్టాడు.

తన భార్య కటికవాడి చేతిలో దొరికిన సాధుమృగంలాగా భయంతో తనకేసి కళ్ళు ఆర్పలేకుండా చూస్తున్నది. తను కూడా పక్కనే కూర్చుని కాస్సేపు భార్యవంక

కొత్తగా చూస్తున్నవాడల్లే చూశాడు. తరవాత వంగి ఆవిడని ముద్దు పెట్టుకున్నాడు! తన భార్య నిలువునా కంపించింది. లేవబోయింది. ఆమెను తన చేతుల్లోకి తీసుకుని గాఢంగా ఆలింగనం చేసుకున్నాడు.

"ఒళ్ళు తెలియనట్టు పడుకో. నేను వెళ్ళి తలుపులు తెరుస్తాను. లేకపోతే వాళ్ళంతా చేరి తలుపులు పగలగొడతారు!" అన్నాడతను.

మొదటి ముద్రణ : కాలభైరవుడు కథల సంపుటి, డిసెంబర్, 1944
యువ బుక్‌డిపో, మద్రాస్